

Utrecht Silo 28 november 2010, eerste advent

Thema: 'wanneer komt Hij nou?'

Gesprek vooraf.

Eerste adventzondag. Je wordt weer bepaald bij de 'komst van de Heer'. Hoe zal dat dit jaar gaan? Is dat iets, waar je over na denkt? Of is het geworden tot een terugkerend ritueel. *'O, ja, de adventsperiode begint weer!'*

Als je toch stilstaat bij de 'adventsvraag', wat heeft die vraag dan te maken met de vraag naar de (weder)komst van de Messias, of met de varianten die daar bij horen? 'Komst van de Zoon des Mensen', het 'Einde van de wereld', het 'Vrederijk', de 'Dag van het Oordeel'?

Wanneer komt Hij nou?

Wat voor gevoel krijg je bij die vraag? Wie is met de vraag naar de Spoedige Verwachting grootgebracht? Levert dat een gevoel van blijde verwachting, van troost of juist van angst op?

In de kerkgeschiedenis blijken die gevoelens elkaar af te wisselen, afhankelijk van de tijd waarin men leeft. Dezelfde teksten zijn steeds weer gelezen in het licht van dat moment.

Ook in de tijd van Jezus was dat al zo. Er was veel apocalyptische literatuur: openbaringen met veel beelden. Voortbordurend bijvoorbeeld op o.a. de visioenen in Daniël en Ezechiël. Naast de 'gewone' profetieën over de komst van de Messias. In de tijd van Jezus was er in de spanning van de Romeinse bezetting een sterke verwachting van de komst van de Messias en die van de Mensenzoon om een einde aan de overheersing te maken en de vijanden te straffen.

Jezus maakt ook gebruik van die teksten, maar geeft daar zijn eigen 'kleur' en betekenis aan.

Mattheus heeft in zijn evangelie dit een plaats gegeven.

In tijden van vervolging zie je het troostaspect, in tijden van voorspoed de vermaning.

Het is ook heel vaak gebruikt voor evangelisatie doeleinden, inspelend op de angst van mensen. De ouderen onder ons zullen dat herkennen. Een voorbeeld daarvan is de film 'time to run', waarbij heel zintuigelijk verbeeld wordt hoe het zal gaan bij de wederkomst.

Wat is er aan de hand? Waar kan het fout gaan?

'Beeld'-taal ' wordt geïnterpreteerd als taal van 'feiten. Dat wat bedoeld is om te verbeelden en daarmee ruimte te geven het onzichtbare te ervaren, wordt tot taal van geschiedenis en is aanleiding voor allerlei rekenwerk en speculaties. Als je zo bent opgevoed', wordt het moeilijk om de Bijbel 'onbevooroordeeld' te lezen. We gaan het toch proberen...

Overdenking

Anders lezen. We richten ons vanmorgen op de begrippen 'tijd' en 'eeuwigheid', die een belangrijke rol spelen bij de vraag 'wanneer komt Hij nou?' En dan zoals Mattheus ons dat overlevert. Mattheus wil aan alle Joden, en belangstellenden, laten zien dat de Torah (de Wet van Mozes) in Jezus zichtbaar en dichtbij gekomen is. Hij componeert de Bergrede (Matth. 5 – 7) als nieuwtestamentische Torah.

Verder is zijn boodschap: het Koninkrijk van God is nabij gekomen (Matth. 4: 17) en is over jullie gekomen (Matth. 12: 28). Die boodschap wordt duidelijk in gelijkenissen en beelden(o.a. Matth. 13). Uitdrukkelijk meldt hij, dat Jezus alleen in gelijkenissen en beelden spreekt (Matth.13: 34). Degene die het 'ziet, heeft het door en de anderen blijven blind' (Matth. 13: 10-17). Het gaat dus om het ontdekken van waar het om gaat. De komst van het Koninkrijk heeft dus niet zozeer met geschiedenis te maken, maar met het 'zien', 'horen' en met de 'ontdekking van het hart'. (Iets van) de eeuwigheid van God is dus al aanwezig in het 'hier en nu'. Daarmee wordt een andere dimensie van eeuwigheid zichtbaar.

'Eeuwigheid' kun je opvatten als 'na de dood', 'voor eeuwig', 'zonder einde' (chronologisch dus). Maar, het is ook te zien als 'moment van eeuwigheid', in de ervaring met de 'Eeuwige'. Even opgetild uit de tijd (eeuwig als 'zonder tijd'). Een overstijgende diepte-ervaring van je bestaan. Dan gaat het

om de ontmoeting met God, die 'hier en nu' kan plaats vinden. In die ontmoeting gebeurt het. Het heeft dan wel met alles van je bestaan te maken. Met wat je met die ervaring doet in je leven. Dan is het niet zozeer iets van 'tijd', maar van 'kwaliteit' van leven.

In het licht daarvan kun je ook dit gedeelte over de laatste dingen anders lezen.

De mensen in de tijd van Jezus verwachtten de komst van de Messias als de bevrijder en met het daarmee gepaard gaande Oordeel over hun vijanden. Datzelfde vinden we ook veel in de Psalmen terug (niets nieuws dus in de geschiedenis van Israël). Van God verwachtten ze het: Hij zal het doen. Ze verwachtten het als het ware, met de armen over elkaar. Als iets dat hen overkomt, iets dat God aan hen zal doen. Misschien zelfs met het gevoel: ons zal niets overkomen, wij zijn het uitverkoren volk van god. (een refrein in de geschiedenis...)

Jezus **spreekt hen aan**. Dat lijkt ook wel een beetje op de tijd van de profeten in Israël.

Profeten, niet zozeer als voorspellers, maar als 'zieners': zij zagen de dingen, gebeurtenissen in het licht van God.

In die wereld met spanning en met vragen/angsten over het einde brengt Jezus zijn boodschap: Het Koninkrijk van God is nabij gekomen. In de vorm van het Woord (Torah) en zijn persoon. Het is te zien en te ervaren, door degenen die het zien en horen.

'Het gaat om jullie leven. Jullie zijn er nog. Dat mag je beschouwen als genade! Hoe reageren jullie op die genade-tijd? Wat is jullie levenshouding in deze (vergankelijke) wereld?'

Hij laat de diepte van het begrip 'liefde' zien als mogelijkheid van leven. Hij verwijst naar het begrip vrede, zoals dat o.a. in Jesaja genoemd wordt. En dan komt de confrontatie.

Hoe is jullie levenshouding? Die van de brave burger? Zoals in de tijd van Noach, zoals van alle tijden? Mensen die niet kijken of luisteren, zullen het nooit kunnen zien en horen. Die zijn alleen met zich zelf bezig en hebben geen oog voor de ander. Aan de andere kant richten ook de activisten zich meer op doel en middelen, dan op het geluid van de zwakkere en niet te vergeten het kind (Matth. 18: 1-3) in de samenleving.

Hij roept op om de ogen de kost te geven en de oren te luisteren leggen en het hart te openen voor dingen die er toe doen (de 'schat' in de akker, de 'parel' van de koopman, Matth. 13: 44-46).

Dit gedeelte over de laatste dingen bij Mattheus kun je lezen in het licht van de (mogelijke) ontmoeting met de Heer. In plaats van 'Eeuwigheid' (ver weg), kun je het woord 'ontmoeting met de Heer' (dichtbij) lezen.

Het moment van de ontmoeting komt als een dief in de nacht. 'Plotseling', beeldend verwoord in de gelijkenis van de twee mensen op het veld en de twee vrouwen bij de molen (Math. 24: 40-42).

Het gaat over 'waakzaamheid', 'oplettendheid'. Beeldend verwoord in de vorm van de huiseigenaar en de dief (Matth. 24: 43,44), maar ook in de vervolggelijkenis over de wijze en dwaze maagden (Matth. 25: 1-13).

Hoe reageer je in de tijd die je gegeven wordt: ben je dan levend met alles wat je hebt, of begraaf je alles in de grond? Verbeeld in de vorm van de gelijkenis van de talenten (Matth. 25: 14-30). En als laatste: ben je alleen maar plichtmatig bezig (een lijstje voor God afwerken) of doe je het spontaan, uit eigen beweging, zonder dat je je er bewust van bent, dat de Heer erbij is (gelijkenis van de schapen en bokken, Matth. 25: 31-46)?

De boodschap van verwachting van de komst van de Messias en het Koninkrijk is bij Mattheus niet zozeer bedoeld als iets chronologisch, een oordeel in de toekomst, maar als een onderstreping van de vraag 'hoe sta jij in het leven? Wat doe jij in de tijd, die je (nog) gegeven is? Niet als iets geforceerds, bijvoorbeeld uit angst voor oordeel, maar vanuit de overvloed des harten, vanzelfsprekend, omdat je het 'ontdekt' hebt.

De komst van de Heer dus, als iets dat hier en nu te ervaren is. Los van wat er in de toekomst allemaal kan gebeuren. In de notendop is daarmee het evangelie als blijde boodschap present gesteld. Als ontdekking van wat er echt toe doet in het leven.

Is er dan geen sprake van een oordeel. Jawel, maar ook dat kan in het hier en nu ervaren worden. Haast in de vorm van de keuze die je maakt in je leven: 'dood' of 'levend' in je reactie op hoe je in het leven staat.

Het woord 'liefde' is het sleutelwoord. Het weten, dat iets van die ontmoeting (komst van de Heer) te ervaren is in de diepte van de liefde. En dat je voor die ontdekking de ontmoeting met de ander nodig hebt. Niet vanuit het hulproepen verhaal, de ongelijkheid, of vanuit het verplichtingenlijstje (ik moet, ik kan, ik wil), maar vanuit de echte ontmoeting. En vanuit de verwachting dat die ander jou ook iets te bieden heeft. Kijken en luisteren naar de ander als beeld/gelijkenis voor onze Heer. Zo in het spanningsveld van het 'Nog niet weten' en 'Al wel ervaren' van eeuwigheid hier en nu dichtbij. Leven met beelden en gelijkenissen. Daarmee komt de vraag 'wanneer komt Hij nou?' ook weer terug naar jezelf 'hoe sta jij in het leven? Hoe kijk je en luister je. Op zoek naar dat wat er toe doet in je leven.

Ik eindig met een rabbijns verhaal

Het begint met de vraag van een leerling: 'wanneer zal de Messias komen en het vrederijk? Het is nu nog donker als de nacht. Wanneer wordt het dag en weten we dat het dag is geworden?'

Hij vraagt terug: 'Wat zijn jullie antwoorden?'

'Wanneer het vanuit het duister zo licht wordt, dat je een leeuw kunt onderscheiden van een lam.'

'Wanneer je vanuit het verdwijnen van de schaduwen het onderscheid ziet tussen een doornstruik en een cypres.'

'Deze antwoorden blijven steken op de aarde, Ik geef jullie het antwoord van eeuwigheid:

Wanneer er zoveel licht valt op het gezicht van je naaste, dat je hem herkent als je broeder. Dan zal het 'dag' zijn, dan is het rijk gekomen van vrede. Dan zal de Messias gekomen zijn.

Jezus zegt (nog altijd): *'Dit geslacht zal geenszins voorbijgaan voordat dit alles is geschied. Hemel en aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woord zal niet vergaan'*(Matth. 24: 34,35).

'Wanneer komt Hij nou?' Het kan gebeuren op het moment dat je ontdekt, dat je deel uitmaakt van dat grote vredesverhaal van God.

Een goed begin van de adventstijd.

Piet Brongers